

På det jevne! På det jevne! Beg. til et digt af Kaalund, I gang trykt i tidsskr. »For Idé og Virkelighed« 1872.

påfugl (*Pavo cristatus*), hønsfugl. Hannen pragtfuldt metalskinnende m. lange overhaledekkjer, der kan slås vifteformet op, hunnen grålig.

Indien. Holdes alst. tæmmet i parker. En vistnok beslegte afr. art (*Afru pavo*) **JB** *co nge ns is* er for ny- / **J|r** lig opdaget i regnskoven i O-Congo.

påfuglefasaner (*Polyplectron*), tropisk asiat, fasaner med påfuglelignende fjerdragt.

Påfuglen (*Pavo*), stjernebillede på den sydlige stjernehimmel.

påfugleøjle, fællesbetegn. for de 3 indbyrdesikke nærmere beslegtede sommerfugle: dag-, aften- og natpåfugleøjle.

påhængsvogn, 2- el. 4-hjulet vogn m. luftgummi, der kan kobles til en bil og trækkes af denne.

pålstav (oldn. *pålstafr* våbenspids), økse fra bronzealderen, skæftet med et vinkel-formet skaft.

pålæg. 1) viljeserklæring, der pålægger modtageren en pligt, f. eks. en opsigelse; 2) i strafferetten en ved dom el. af politiet meddelt befaling til at foretage el. undlade noget (f. eks. søge arbejde el. afholde sig fra nydelsen af spiritus).

påmønstring, antagelse af skibsmandskab, i indland på mønstringskontor, i udlandet i konsulatet.

påprodse, mil., hage en bagvogn på en forvogn (jfr. prods-).

Paasche [p'pæiskj, *Fredrik* (1886-1943), no. litt.historiker. Prof. i eur. litt. 1920. Spec. interesseret i Nordens rel. middelalderlitt. Hovedværker: *Kristendom og Kvad* (1914), *Snorre Sturlason* (1922), 1. og 3. bd. af *Bull* og *P-s* III. *Norsk Litt.-historie* 1-5 (1923-37).

påske (gr. *pdscha*, af hebr. *pdsach* gå forbi), kirkens fest for Jesu død og opstandelse, en opr. jød. fest, som på Jesu tid fejredes til minde om udfrielsen af Ægypten; da Jesu død og opstandelse er knyttet til den jød. p. fik p. nyt indhold. Langfredag helligholdes til minde om korsfæstelsen, påskedag om opstandelsen, siden tilføjes skærtorsdag til minde om nadverindstiftelsen, og 2. påskedag. Forud for p. går passionstiden (fastetiden).

påskeberegning, Jøderne fejrede påske den første fuldmånedag efter forårsjævndøgn. I den kristne kalender overtoges påskefesten, men reglerne for p. ændredes og fastsattes senere ved den gregorianske kalenderreform. Reglerne er bl. a. af Gauss bragt på relativt simpel mat. form. I påskedag kan tidligst indtræffe 22. marts, senest 25. april.

påske kaktus (*Schlumbergera*), omfatter 2

Påske kaktus podet på peireskia.

brasil. kaktusarter, som er halvsnyltere; ligner meget den kendte julekaktus.

Påskekrisen, da. polit. krise marts-apr. 1920. 14. 3. 1920 havde folkeafstemning i Mellemstevig gavet tv. flertal i alle kredse. Den dybt skuffede Flensborgbevægelse ønskede min. Zahle styrtet, da man ønskede en reg., der ville tage mod Flensborg på trods af afstemningsresultatet. Da reg.s folketingsflertal ansås svækket og der var stærkt røre i befolk., krævede Christian 10. 29. 3. valg; da Zahle først krævede valglovsrevision, afskedigede kongen ministeriet. I stedet kom et forretningsmin. Liebe, der rummede fremtrædende Flensborgmænd og udskrev valg; Radikale og Socialdemokrati erklærede det for grundlovsbrud, når kongen afskedigede et ministerium, der ikke havde fået og næppe kunne have fået et mistillidsvotum i folketing; arbejderbevægelsen varslede generalstrejke og standede de borgerlige blade straks. Efter forhandlinger ml. partilederne dan-

Pæskelilje.

nedes 5. 4. forretningsmin. Friis m. repr. for de 4 partier; valg skulle gennemføres, men efter revision af valgloven, og generalstrejken aflæstes, efter at det for de fleste fags vedkommende var lykkedes at skabe lønforlig.

påskelam. Ved den jød. påske steges if. lovene i G. T. Iudexif lam, som slages og spises med usyret brød.

påskelilje (*Narcissus pseudonarcissus*), art af narcisfam., gult bioster med stort gult bibloster. V-Eur. Alm. i haver. (111). Påske Liljen, dram. digt af Grundtvig, trykt 1817 i hans tidsskr. »Danne-Virke«; særlig værdi har prologen.

påskeolen. If. folctradition danser solen påskemorgen af glæde over Jesu opstandelse. Samme tradition er knyttet til pinsen.

påskeæg. Skikken at spise påskeæg har sikkert ikke forbindelse med gi., hedensk tro, men er opstået som en naturlig fest-skik, idet hønsene netop ved påsketid begynder at lægge rigeligt med æg.

Påskeøen, off. *Isla de Pascua* [-'pasku/a], polynesiske *Rapa'nui*, 118 km² stor, vulkansk ø i Stillehavet tilhørende Chile, 3500 km fra dettes kyst. Den opr. polyne-

Parti fra Påskeøen.

siske befolk. bortførtes 1862 til Chile som slaver. P. er berømt for sine ca. 260 kolossale (indtil 8 m høje) menneskeskulpturer af sten samt for trætavler med endnu utydede hieroglyffer. P. opdagedes påskedag 1722. Til Chile 1888.

påstand, jur., kort angivelse af det resultat, som en part i en retssag ønsker fastslået ved dommen i denne.

påtale, indledning af strafferetlig forfølgning, p. foretages i reglen af den offentlige anklagemyndighed, i visse tilf. dog af den private forurettede el. af den offentl. anklagemyndighed efter den forurettedes begæring. I sidste tilf. betegnes p. som betinget offentl.

påtalemyndighed, d. s. s. offentl. anklagemyndighed.

Q

Q, q, 17. bogstav i det da. alfabet; stammer fra gr. (q) (koppa), det semitiske koph.

qanāt [krá'na:t] (arab.; persisk: kārīz), system af underjordiske kanaler og brønde i SV-Asien og Sin-kiang til vanding af oaserne, q består af tunneler (indtil 1 m diam.), der indhugges i klipperne mod vandførende partier, hvor sidetunneler anlægges. Tunnelerne kan være 30 km lange og er med regelmæssige mellemrum forsynet med skakter til overfladen. Landsbyerne ligger langs q, og vandet hejses op gennem tætligg. brønde. Også vandet, der strømmer ud af tunnelen, bruges til vanding. Hvis en tunnel skrider sammen, må ofte fl. oaser opgives.

Qandahâr [yandâ'ha:r], anden stavemåde for Kandahar i Afghanistan.

Qa'ortoqo kirkeruvin el. *Hvalsoffjordens kirkeruvin*, den bedst bevarede nordboaruin på Grønland, NØ f. Julianehåb. Kirken, der antages at stamme fra beg.

af 12. årh., er 16 m lang og 8 m bred. Q ligner mange *hens.de* ældste irske kirker. Først beskrevet af Hans Egede 1723. (III. se tavle Grønland).

Qatar [g'atâr], halvø og sheikdømme på Arabiens NØ-kyst; eng. protektorat.

Qawwâm es-Sultâneh, se Sultanen. Qazvin [yâ'zvim], persisk stavemåde for byen Kasvin i Iran.

Q.C., fork. for Queen's Counsel.

q. e. d., fork. for lat. *quoderat demonstrandum*, hvilket skulle bevises.

Qeqertarsuaq [qsqer'tarsuaq] (grønl: Størø), alm. anvendt navn for større øer i Grønland, bl. a. for Disko.

Q-ship [k'ju:ʃip], den eng. flådes betegn. for et til u-bådes bekæmpelse spec. udrustet, camoufleret handelsskib med skjulte kanoner; under 1. Verdenskrig af Engl., anv. i udstrakt grad mod tv. u-både. Har som flg. af andre virksomme midler ikke fundet anv. i 2. Verdenskrig.

Qu-, se også kv-.

qua [kva] (lat.), i egenskab af, som.

Quaade [k'va:5a], George /oachim (1813-89), da. diplomat. Gesandt i Berlin 1860-64, 1865-84. Udenrigsmin. under Monrad 1864, min. u. p. under Bluhme 1864-65.

Quadra'gena [kva-] (lat: tidsrum af 40 dage), i den kat. kirke en 40 dages faste el. kirkelig straf, som kan eftergives ved aflad.

quadra'ge'sima [kva-] (lat: den 40.), 1) første søndag i den kat. faste; 2) fastetidens 40 dage).

quadri-, el. quadru-, se også kv.

quadriceps 'femoris [k'va-] (lat.), den firkantede lårmuskel på lårets forside. Den strækker knæet.

qua'driga [kva-] (lat., egl. *quadrifuga*, el. *quattuor* fire 4- jukum åg), firspand (både om vogn og dyr), især væddeløbsvogn.

qua'drivium [k'va-] (lat. *quattuor* 4 + *via* vej), i middelalderen betegn. for de fire

quesal (da. [kæ'sa'l]) (aztekisk *quetzcilli* halefjer) (*Pharomachus mo-cinno*), fugl af trogonernes orden. Hansens halefjer stærkt forlænget. Guatemala; den hellige fugl hos Mexico og Mi-Amers forhistoriske kulturfolk.

Quesnay [kæ'næ], *Francois* (1694-1774), fr. økon. forfatter og læge. Grl. den fysio-kratiske skole.

Quesnel [kæ'næl], *Pasquier* (1634-1719), fr. teolog, en af jansenismens førere; hans kommentar til N. T. [*Reflexions morales* 1687] forkømtes af paven 1713.

Quételet [kæ'tlæ], *Jacques* (1796-1874), belg. astronom og statistiker. Q interesserede sig stærkt for antropometri og opstillede i sine talt. arbejder begrebet et gennemsnitsmenneske ikke blot som en stat. regneenhed, men som en realitet, en type. Denne tanke er senere blevet stærkt kritiseret.

Quetta (eng. ['kwætə]), ind. *Kwatah* el. *Shalkot*, hovedstad i Baluchistan, Pakistan; 64 000 indb. (1941). Jernbanecentrum.

quetzal [kæ'tsəl] (aztekisk *quetzalli* halefjer), mønt i Guatemala; = 100 centavos. Quetzalcoatl [kætsalko'at'l], mexicansk guddom om hvilken sagnet fortalte, at han engang ville vende tilbage til Jorden, dette sagn kom de sp. erobrere til nytte.

queue [kø] (fr.), hale; da. stavemåde: kø. Queueille [kø:j], *Henri* (f. 1884), fr. politiker. Socialradikal, deputeret fra 1914, medl. af soc. rad. ministerier 1925-27, 1932-34, 1937-40. Tilsluttet modstandsbevægelsen under 2. Verdenskrig. Juli-aug. 1948 min. under André Marie, fra sept. 1948 ministerpræsident og finansmin. i kabinettet af midterpartierne, viste stor forhandlingssevne.

Quevedo y Villegas [kæ'øæ'Qo i Øiljægās], *Francisco Gomez de* (1580-1645), sp. forfatter, har forsøgt sig i alle generer, men er især berømt for gavyteromanen *El gran Tacano* (ærkekærlingen) (1626).

Quiberon [ki'brS], halvø på Bretagnes sydkyst; sardin fiskeri.

quick-step ['kwik-stæp] (eng. hurtigtrin), mod. selskabsdans i 1/4 takt, en af de 4 turneringsdans, udgået fra fox-trot.

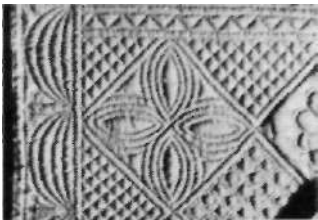
qui'cunqve [kvi'kuijkw] (lat. hvem-som-helst der) kaldes ofte efter begyndelsesordet det athanasianske symbol.

Quidde ['kvida], *Ludwig* (1858-1941), ty. historiker og politiker. Har bl. a. skrevet *Vblkerhund und Friedensbewegung* (1920) og *Die Schulfrage* (1922). Nobels Fredspris 1927.

'quid pro 'quo [kv-'kv-] (lat.), et for andet; forveksling.

quieto [kwi'eto] (ital.), mus., roligt. quillajabark (araukansk *quillay*), anden stavemåde for kvillajabark.

quilting [kv-] (lat. *culcita* pude), sammensyning af to tynde stoflag m. et mellem-ligg. tykkere, ofte af kært uld. q kendes

Snorequilting.

fra hjemmedragter omkr. 1760; snoreq, sammensyn. af to lag stof f. eks. silke og gaze. Reliefvirkingen fremkommer ved snore, der efter mønstersyning fra vrang-siden trækkes ind ml. stoflagene. Anv. ved piqué-syning.

Quimper [kæ'pær:], fr. by i Bretagne (dept. Finistère); 20 000 indb. (1946). Fiskerihavn og forsk. industri.

Quinault [ki'no], *Philippe* (1635-88), fr. dram. forfatter til sødladne tragedier. fandt sit egl. felt som tekstforf. til Lullys operaer.

Vidkun Quisling. Berthe Qvistgaard.

Quincey, de, se *De Quincey*.

Quinckes ødem [kv-] (efter d. ty. læge H. J. *Quincke* (1842-1922)), allergisk sygdom, hvorved der pludselig kommer afgrænsede midlertidige vædskeansamlinger i det subkutane væv (ødem).

Quincy [kwinzj], sydøstl. industriforstad til Boston, Mass., USA; 82 000 indb. (1945).

quinqua'ge'sima [kvijtkva-] (lat. den 50.), fastelavnssøndag (den 50. dag før påske).

quinta es'sentia [kv-] (lat. det femte væsen), æteren, som Aristoteles anså for et femte element ved siden af jord, vand, luft, ild.

quintal (fr. [kæ'tal], eng. [kwintl]) (lat. centum 100, via Byzans og arab.), ældre vægtenhed = 100 pund. I metersystemet = 100 kg. I Engl. og USA = 1 hundredweight. I Portugal og Bras. = 58,8 kg. I Spån., Chile, Peru og Ecuador = 46,01 kg.

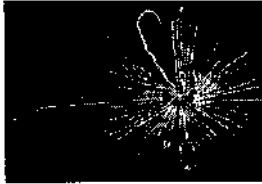
Quintana [kin'tunə], *Manuel José* (1772-1857), sp. digter og politiker; stærkt patriotisk poesi.

Quintili'an(us) [kvin-], *Marcus Fabius* (ca. 35-ca. 95), rom. retor. Hovedværk: *De institutione oratoria* (lærebog i talekunst).

quintillas [kin'tiljos] (sp. quinto 5), portug. *quintillas*, form for 5-limede strofer med to rim i vilkårlig følge.

quintus [kvin-] (lat.), den femte. *qui pro 'quo [kv- kvø] (lat.), en for anden; forveksling.

quipu [kipu], i forhist. Peru et snoresystem med knuder til optællinger og be-

Quipu. (Nationalmuseet).

regninger. Navnet *knudeskrift* er fejlagtigt, da q ikke brugtes til optegning af tekster.

Quirinal [kvirin'a'l], en af Roms 7 høje og det derpå liggende palads (Palazzo del Quirinale), opf. 1574 som pavelig sommerresidens; 1871-1946 kongeslot.

Qui'rinus [kvi-], i rom. rel. en gud af den gi. gudetredhed Jupiter, Q og Mars. Q har sikkert opr. været stammegud for et folk, der har været med til at skabe det ældste Rom. I hist. tid var Q-s art og karakter helt gået i glemme. På Quirinal-højen lå Q-s tempel.

qui'ritter [kvi-] (lat. *quiritēs*), officiel tiltaleform t. de gi. romere.

qui s'excuse s'accuse [ki sæk'skyz sa'ky:z] (fr.), den, der undskylder sig, anklager sig selv.

quisling ['kvis-] (no., efter *Vidkun Quisling*), skældsord for i Tyskls (nazismens) interesse virkende regeringsmedlem (-chef) i et af tyskerne besat land under 2. Verdenskrig samt overhovedet for en person, der i strid med folkets ønske samarbejder m. en okkupationsmagt.

Quisling.: *Vidkun* (1887-1945), no. politiker. Officer, ydede som Nansens nærmeste medhjælper humanitært arbejde i

Sovj. 1922-33, gik ind for vesteur. forståelse med Sovj., men vendte sig 1930 skarpt mod kommunisterne. Fik 1931 majortitel. Støttede Bondepartiet; forsvarsminister under Kolstad og Hundstedt 1931-33, svækkedes ved heftige og ubevislige angreb på Arbejderpartiet. Stiftede 1933 no. nationalsoc. parti, »Nasjonal Samling«, der dog ikke nåede nogen udbredelse af betydning, så lidt som Q-s blad »Fritt folk«. Fra 1936 i personlig kontakt m. ledende nazistkrede i Berlin. Opfordrede dec. 1939 i Berlin Hitler til at besætte No., modtog pengesummer og gav tilsagn om regeringsdannelse, ligesom Q gav meddelelser om no. militærberedskab til tyskerne. Søgte 9. 4. at tage magten og proklamerede sig selv som statsmin. i radioen, men afviste af kongen og embedsmændene og fik trods Hitlers støtte ikke hjælp fra ty. militærledelse, kom i skarp modsætning også til Terboven. Fra 25. 9. 1940 fik NS magten i det af Terboven udnævnte rigsråd, men Q stod udenfor. 1. 2. 1942 opnåede Q at blive statsmin., men ikke »statschef« og måtte finde sig i, at Terboven fortsatte; søgte at skærpe nationalsoc. kurs ud over, hvad tyskerne fandt hensigtsmæssigt, men havde ikke den egl. magt i No. Meldte sig 9. 5. 1945 til Oslos politi; dødsdømt efter proces aug.-sept. s. å., bekræftet af højesteret. Henrettet (skydning) på Akershus 24. 10. 1945. (Portræt).

Quito [kito], Ecuadors hovedstad, i 2850 m højde i det frugtbare, intensivt dyrkede Q-bassin (2100-2900 m o. h.), hvor majs, byg og kartoffelmærker omgives af blågrønne eucalyptuslunde. Bane til Guayaquil; 211 000 indb. (1947).

qui vivra, verra [ki viv'ra væ'ra] (fr.), den, der lever, vil få at se; tiden vil vise det.

Qum [jom], by i Iran 120 km. SV for Teheran; 52 600 indb. (1941). Oaseby, shiittisk valfartssted.

quod 'erat demon'strandum [kv-] (lat. hvilket skulle bevises), slutformel i mat. beviser; forkortet *q. e. d.*

'quod 'felix faustumque 'sit [kv-'kv-] (lat. gid det må bringe held og lykke), begyndelsen til teksten af det akademiske borgerbrev i Danmark.

quod licet 'Jovi, non licet 'bøvi [kv-] (lat.), hvad der er Jupiter tilladt, er ikke tilladt en okse.

quod 'non est in 'actis, 'non est in mundo [kv-] (lat.), hvad der ikke står i dokumenterne, eksisterer ikke.

quo 'modo [kv-] (lat.), hvorledes; fremgangsmåde.

quorum ['kvo:-] (lat.), det antal medl. af en forsaml., som skal være til stede, for at der kan vedtages en gyldig beslutning.

Quotidien, Le [la ksti'djæ] (fr. den daglige), fr. dagblad; grl. 1922; ophørt.

quo usque 'tandem [kvo'uskva] (lat.), hvor længe endnu? (begyndelsen til Ciceros 1. tale mod Catilina).

quo 'vadis Domine [kvo] (lat. Herre, hvorhen går du?), ifl. legenden Peters spørgsmål til Kristus, da Peter søgte at undrage sig martyriet. Kristus svarede: Til Rom for at korsfæstes for anden gang. Peter vendte om og led martyrdøden. - Quo vadis?, berømt roman af H. Sienkiewicz over dette motiv.

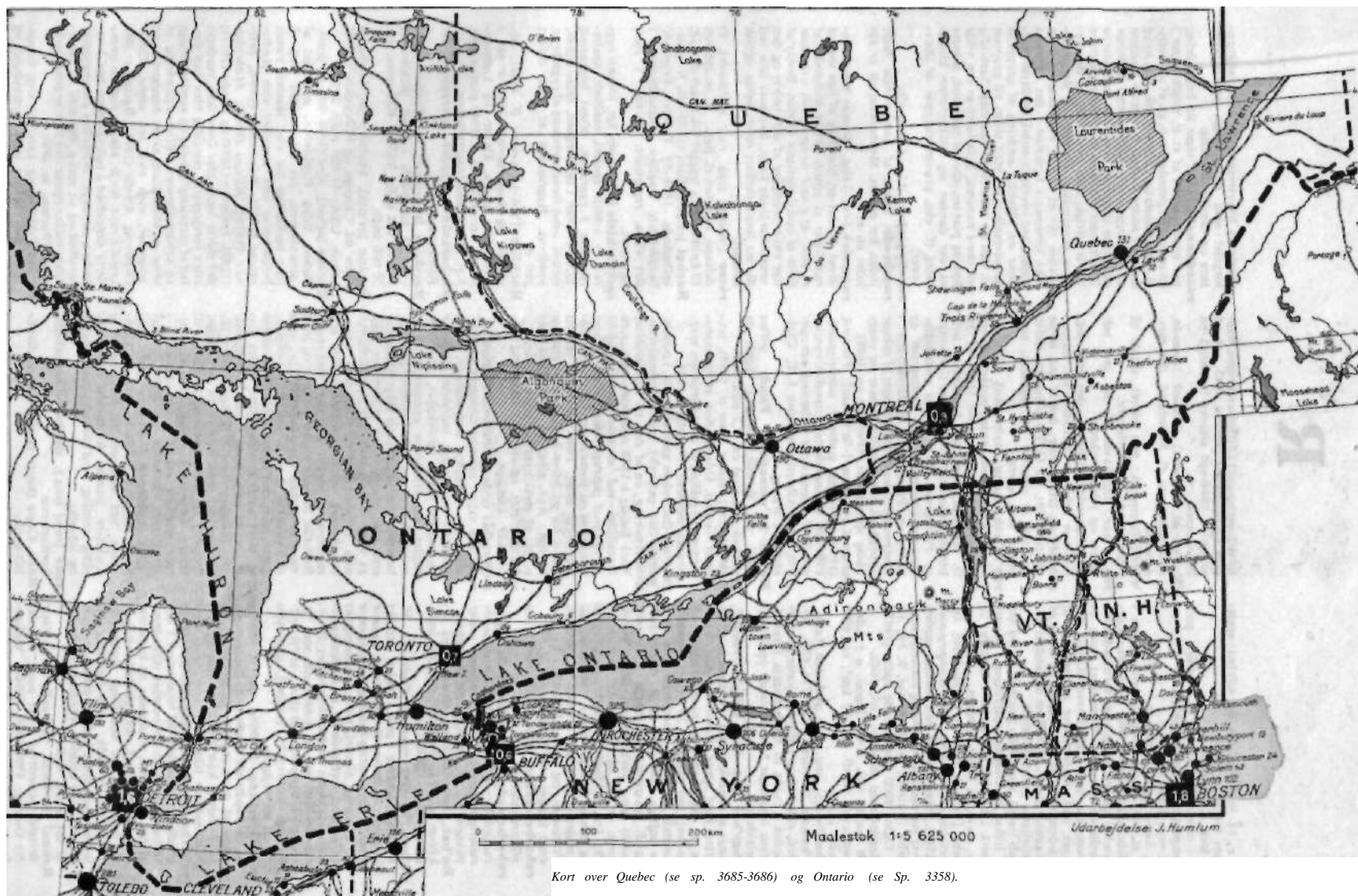
'Qutdligssat, anden stavemåde for Kutdligssat.

q. v., fork. for lat. *quod videas* se dette (liit.-henvi.).

qvin tin, d. s. s. kvintin.

Qvist, *Søren Peter* (f. 1882), da. journalist, red. af »Fyns Tidende« fra 1922.

'Qvistgaard'd, *Berthe* (f. 1912), da. skuespillerinde. 1931-33 på Det Kgl. Teaters elevskole, siden knyttet til forsk. privat-scener, senest v. Frederiksberg Teater. Har spillet mod karakterroller med vittigt og følsomt talent og megen psyk. indsigt (Wycherleys »En Kone Fra Landet«, Strindbergs »Frøken Julie«, Amanda i Cowards's »Privatliv« o. a.). Filmdebut 1935. (Portræt).

Kort over Quebec (se sp. 3685-3686) og Ontario (se Sp. 3358).

På det jævne! På det jævne! Beg. til et digt af Kaalund, 1. gang trykt i tidsskr. »For Idé og Virkelighed« 1872.

påfugl (*Pavo cristatus*), hønsfugl. Hannen pragtfuldt metalskinnende m. lange overhåledækfjer, der kan slås vifteformet op, hunnen grålig. Indien. Holdes alm. tæmmet i parker. En vistnok beslægtet afr. art (*Afpavovo congensis*) er for nylig opdaget i regnskoven i Ø-Congo.

Påfugl.

påfuglefasaner (*Polyplectron*), tropisk asiat, fasaner med påfuglelignende fjerdragt.

Påfuglen (*Pavo*), stjernebillede på den sydlige stjernehimmel.

påfugleøjje, fællesbetegn. for de 3 indbyrdesikke nærmere beslægtede sommerfugle: dag-, aften- og natpåfugleøjje.

påhængsvogn, 2- el. 4-hjulet vogn m. luftgummi, der kan kobles til en bil og trækkes af denne.

'pålstav (oldn. *pålstafr* våbenspids), økse fra bronzealderen, skæftet med et vinkelformet skaft.

pålæg, 1) viljeserklæring, der pålægger modtageren en pligt, f. eks. en opsigelse; 2) i strafferetten en ved dom el. af politiet meddelt befaling til at foretage el. undlade noget (f. eks. søge arbejde el. afholde sig fra nydelsen af spiritus).

påmønstring, antagelse af skibsmandskab, i indland på mønstringskontor, i udlandet i konsulatet.

påprodse, mil., hage en bagvogn på en forvogn (jfr. prodse-).

Paasche [pårska], *Fredrik* (1386-1943), no. litt. historiker. Prof. i eur. litt. 1920. Spec. interesseret i Nordens rel. middelalderlitt. Hovedværker: *Kristendom og Kvad* (1914), *Snorre Sturlason* (1922), 1. og 3. bd. af *Bull og P-s III. Norsk Litt.-historie* 1-5 (1923-37).

påske (gr. *pdscha*, af hebr. *pásach* gå forbi), kirkens fest for Jesu død og opstandelse, en opr. jød. fest, som på Jesu tid fejredes til minde om udfrielsen af Ægypten; da Jesu død og opstandelse er knyttet til den jød. p. fik p. nyt indhold. Langfredag helligholdes til minde om korsfæstelsen, påskedag om opstandelsen, siden tilføjes skærtorsdag til minde om nadverindstiftelsen, og 2. påskedag. Forud for p. går passionstiden (fastetiden).

påskeberegning. Jøderne fejrede påske den første fuldmånedag efter forårsjævndøgn. I den kristne kalender overtoges påskefesten, men reglerne for p. ændredes og fastsattes senere ved den gregorianske kalenderreform. Reglerne er bl. a. af Gauss bragt på relativt simpel mat. form. 1. påskedag kan tidligst indtræffe 22. marts, senest 25. april.

påskekaktus (*Schlumbergera*), omfatter 2

Påskekaktus podet på peireskia.

brasil. kaktusarter, som er halvsnyltere; ligner meget den kendte julekaktus.

Påskekrisen, da. polit. krise marts-apr. 1920. 14. 3. 1920 havde folkeafstemm. i Mellemsløvig givet ty. flertal i alle kredse. Den dybt skuffede Flensborgbevægelse ønskede min. Zahle styret, da man ønskede en reg., der ville tage mod Flensborg på trods af afstemningsresultatet. Da reg.s folketingsflertal ansås svækket og der var stærkt røre i befolkn., krævede Christian 10. 29. 3. valg; da Zahle først krævede valglovsrevision, afskedigede kongen ministeriet. I stedet kom et forretningsmin. Liebe, der rummede fremtrædende Flensborgmænd og udskrev valg; Radikale og Socialdemokrati erklærede det for grundlovsbrud, når kongen afskedigede et ministerium, der ikke havde fået og næppe kunne have fået et mistillidsvotum i folketinget; arbejderbevægelsen varslede generalstrejke og stansede de borgerlige blade straks. Efter forhandlinger ml. partilederne dan-

Paskelilje.

nedes 5. 4. forretningsmin. Friis m. repr. for de 4 partier; valg skulle gennemføres, men efter revision af valgloven, og generalstrejken aflæstes, efter at det for de fleste fags vedkommende var lykkedes at skabe lønforlig.

påskelam. Ved den jød. påske slagtes if. lovene i G. T. Tydrefri lam, som steges og spises med usyret brød.

påskelilje (*Narcissus pseudonarcissus*), art af narcisalm., gult blomster med stort gult bibloster. V.-Eur. Alm. i haver. (111).

Påske Liljen, dram. digt af Grundtvig, trykt 1817 i hans tidsskr. »Danne-Virke«; særlig værdi har prologen.

påskeolen. If. folketradition danser solen påskemorgen af glæde over Jesu opstandelse. Samme tradition er knyttet til pinsen.

påskeæg. Skikken at spise påskeæg har sikkert ikke forbindelse med gi., hedens tro, men er opstået som en naturlig festskik, idet hønsene netop ved påsketid begynder at lægge rigeligt med æg.

Påskeøen, off. *IsTa de Pascua* [-poskwa], polynesiske *Rapa'nui*, 118 km² stor, vulkansk ø i Stillehavet tilhørende Chile, 3500 km fra dettes kyst. Den opr. polyne-

Parti fra Påskeøen.

siske befolkn. bortførtes 1862 til Chile som slaver. P. er berømt for sine ca. 260 kolossale (indtil 8 m høje) menneskeskulpturer af sten samt for trætavler med endnu utydede hieroglyffer. P. opdagedes påskedag 1722. Til Chile 1888.

påstand, jur., kort angivelse af det resultat, som en part i en retssag ønsker fastslået ved dommen i denne.

påtale, indledelse af strafferetlig forfølgning, p. foretages i reglen af den offentlige anklagemyndighed, i visse tilf. dog af den private forurettede el. af den offentl. anklagemyndighed efter den forurettedes begæring. I sidste tilf. betegnes p. som betinget offentl.

påtalemyndighed, d. s. s. offentl. anklagemyndighed.

Q

Q, q, 17. bogstav i det da. alfabet; stammer fra gr. Q (koppa), det semitiske koph.

qanat [krá'na:t] (arab.; persisk: káriz) system af underjordiske kanaler og brønde i SV-Asien og Sin-kiang til vanding af oaserne. q består af tunneler (indtil 1 m diam.), der indhugges i klipperne mod vandførende partier, hvor side tunneler anlægges. Tunnelerne kan være 30 km lange og er med regelmæssige mellemrum forsynet med skåker til overfladen. Landsbyerne ligger langs q, og vandet hejses op gennem tætlige brønde. Også vandet, der strømmer ud af tunnelen, bruges til vanding. Hvis en tunnel skrider sammen, må ofte fl. oaser opgives.

Qandahár [yandá'har], anden stavemåde for Kandahar i Afghanistan.

Qa'qortoq kirkeruin el. *Hvalsofjordens kirkeruin*, den bedst bevarede nordboaruin på Grønland, NØ f. Julianehåb. Kirken, der antages at stamme fra beg.

af 12. årh., er 16 m lang og 8 m bred. Q ligner i mange hens. de ældste irske kirker. Først beskrevet af Hans Egede 1723. (111. se tavle Grønland).

Qatar [gátár], halvø og sheikdomme på Arabiens NØ-kyst; eng. protektorat.

Qawwám es-Sultáneh, se Sultáneh.

Qazvín [yá'zvi:n], persisk stavemåde for byen Kasvin i Iran.

Q. C., fork. for Queen's Counsel.

q. e. d., fork. for lat. *quod erat demonstrandum*, hvilket skulle bevises.

Qeqertarsuaq [qjsqr'tarsuaq] (grønl: Storø), alm. anvendt navn for større øer i Grønland, bl. a. for Disko.

Q-ship ['kju:Jip], den eng. flådes betegn. for et til u-bådes bekæmpelse spec. udrustet, camoufleret handelsskib med skjulte kanoner; under 1. Verdenskrig af Engl. anv. i udstrakt grad mod ty. u-både. Har som flg. af andre virksomheder midler ikke fundet anv. i 2. Verdenskrig.

Qu-, se også kv-.

qua [kva] (lat.), i egenskab af, som.

Quaade ['kva:fi:a], George /oachim (1813-89), da. diplomat. Gesandt i Berlin 1860-64, 1865-84. Udenrigsmin. under Monrad 1864, min. u. p. under Bluhme 1864-65.

Quadra'gena [kva-] (lat: tidsrum af 40 dage), i den kat. kirke en 40 dages faste el. kirkelig straf, som kan eftergives ved aflad.

quadra'ge'sima [kva-] (lat: den 40.), 1) første søndag i den kat. faste; 2) fastetiden (40 dage).

quadri-, el. quadru-, se også kv.

quadriceps 'femoris ['kva-] (lat.), den firhovede lårmuskel på lårets forside. Den strækker knæet.

qua'driga [kva-] (lat., egl. *quadrifjög*, af *quattuor* fire + *jugum* åg), firspand (både om vogn og dyr), især væddeløbsvogn.

qua'drivium [kva-] (lat. *quattuor* 4 + *via* vej), i middelalderen betegn. for de fire